

MAAOMAVALITSUS

EESTI MAAOMAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

30. märtsil 1935. a.

Nr. 3

KOLMESTEISTKÜMNES AASTAK.

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: F. Wellner

Tellimise hind;		Toimetus ja talitus;	Kuulutuste hind:
Aastas	Kr. 5.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi nr. 12. Tel. 452-72. Posti j. arve nr. 252.	1 lhk. Kr. 20.—, ½ lhk. Kr. 10.—, ¼ lhk. Kr. 5.—, 1/8 lhk. Kr. 2.50, 1/16 lhk. Kr. 1.25.
Pooles aastas	„ 2.50	Jooksvad arved: Eesti Panga Tallinna osak. nr. 609, E. Rahvapangas nr. 991 ja Põllumeeste keskpangas nr. 728.	Dokumentide kaotamise kuulutus 50 senti dokumendi pealt.
1923 aastak.	„ —.50		
1924—1934. a. à	„ 2.50		

Ilmub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

TALLINNA KESKRAAMATUOGI

SISU:

Administratiivaktide õigusjõust — Joh. Kaiv	Lhk. 35
Märkmeid perekonnanimede ja nimede eestistamise alalt — O. Angelus	„ 38
Ajutiste maavalitsuste tulud 1933./34. a. aruannete järele	„ 40
Küsimusi ja vastuseid	„ 48
Kuulutusi	„ 34

Kuulutatakse maksvusetuks:

- 1) Johan Hein'i hobusepass, väljaantud Haanja vallavalitsusest 19. novembril 1925. a. nr. 128 all.
- 2) Isak Raud'i hobusepass, väljaandja asutus teadmata.

Vallavalitsustele.

Hobusepasside ja teiste dokumentide maksvusetaks tunnistamisest on kõige kasulikum kuulutada meie ajakirjas „Maaomavalitsuses“.

„Maaomavalitsuse“ toimetus.

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A.-S.

„OMA“

**Põhi- ja tagavarakapitalid üle
Kr. 520.000.—**

toimetab

tule-,

elu-,

rahe-,

koduloomade-,

murdvarguse- ja

klaasikindlustusi

Edasikindlustuste vastuvõtmine valdade vastastikku kindlustusseltsidelt.

Seltsi osanikkudeks on kõigi maakondade omavalitsused, paljud linna-, alevi- ja valdade omavalitsused.

Seltsil omad majad Tartus ja Viljandis.

Juhatus ja peakontor: Tartus, Riia tn. 41. telef. 44 ja 5-62.

Peaagentuurid:

Tallinnas, Väike-Karja tn. 3, telef. 437-59

Rakveres, Viru Pangas, telef. 109.

Pärnus, Rütli tn. 29, telef. 2-30.

Agentuurid kõigil pool üle maa.

Tähelepanu!

Liidu laos on veel piiratud arvul saadaval

„Sundnormide kogu maaomavalitsuste kohta“

Koostanud E. Maddison ja J. Kaiv.

Liidu juhatuse otsusega on otsustatud, et likvideerida ladusolevat vähest tagavara lõpulikult ja et vastutulla raamatu tarvitajatele, müüa viimaseid eksemplare broshüüritult 6 krooni ja nahkkoites 8 krooni 50 senti eksemplar.

Raamat sisaldab üle 1000 lehekülje ja mahutab eneses kogu vene- kui ka omariikluse aegse normide kogu maakonna-, valla-, alevi- ja osaliselt ka linnaomavalitsuste kohta.

See raamat ei tohiks puududa üheski omavalitsuse- ega riigiasutuses ja on vajaliseks käsiraamatuks igale omavalitsustegelasele ja ka igale kodanikule.

Tellimised saata: Eesti maaomavalitsuste liit,
Tallinn, S. Roosikrantsi 12.

Administratiivaktide õigusjõust.

Joh. Kaiv.

(Järg.)

Niisugusele seisukohale asub muuseum prantsuse eelpoolnimetatud õpetlane Alcindor. Tema järgi tuleb tühiseks lugeda akt, mille ametnik on teinud, ilma et tal selleks oleks olnud mingit õigust. Ametnik on akti tegemisega korda saatnud jämeda vea. Aktide andmiseks seatud norme on rikutud nii suurel määral, et see võtab aktilt igasuguse väärtuse.

Järelikult tuleb selleks, et akti maksusetuks lugeda tühisuseks, esiti teha kindlaks, et aktis leiduv puudus on nii oluline, et ta kahtlematult tingib akti maksusetuse. Teiseks on tarvis, et puudus ei oleks ilmne.

Puuduse ilmsuse kohta võidakse küll tähendada, et temaga tuuakse selle küsimuse otsustamise alustesse subjektiivne hindamine. Kuid selle vastu võib tuua seda, et ka tsiviilõiguse culpa levis ja culpa lata on samalaadilised ja ometigi on nende instituudiga läbi saadud.

Ilmseks peaks lugema niisugust puudust, mis silma torkab igale keskmisele inimesele, kes tunneb seadusi.

Küsimuse otsustamisel, kas akti maksusetus tingib akti tühisuse või vaieldavuse, siis võib oletada kõige rohkem ainult akti vaieldavust.

Tühine akt on juriidiliselt ilma igasuguse jõuta juba algusest peale — tühisuse korral ei ole mingit akti õieti tekkinudki. Sellepärast ei tarvitseks tühine administratiiv-akt mingit tühisuseks tunnustamist ja teda ei saa parandada.

Neil juhtudel, kui niisugused aktid pööratakse täitmisele, peaks asjaosalistel olema kaks kaitsemise võimalust: vastu seista jõuga või kaevata kas administratiiv-astmelises või administratiiv-kohtu korras.

Loogiliselt võttes oleks esimene tee täiesti õigustatud, sest niisamuti kui võib vastu panna tülitavale erasikule, peaks võima seda teha ametnikule, kes ületab oma võimupiire. Tegelikult võiks niisugune kord aga tekitada segadust. Sellepärast kaldutakse teise lahendamisviisi poole.

Asjaosaliste isikute õiguse puhul vastu panna niisuguste aktide täitmisele, tuleb muuseum märkida, et ka Prantsusmaal, kus see mõte arendamist leidnud, ei ole praktika ja dotriin selles küsimuses kooskõlas. Kuna dotriin kaitseb seda seisukohta, et asjaosalisel on õigus panna vas-

tu niisuguste aktide täitmisele, on kohute praktika selles asjas kõikuv ja tihti vastukäiv. Prantsuse teadlane Jéze arvab, et on võimalik passiivne vastupanu.

Nagu ülal tähendatud, ei tarvitse niisuguste aktide tühisus kohtu konstateerimist. Selle põhimõtte kohaselt ei võtnud näiteks prantsuse Conseil d'Etat üldse niisuguseid asju arutamisele, leides, et niisugustes asjades midagi üldse annulleerida ei ole. Hiljem aga on neid kaebusi siiski vastu võetud ja neid akte kohtu poolt tühjaks tunnustatud.

Meie administratiiv-kohtu praktikast ei tea ette tuua niisugust juhtu, kus oleks olnud tegemist ilmselt ning oluliselt viigase aktiga, ning kus akti oleks loetud tühiseks ilma vastava asutuse poolt teda tühjaks tunnustamata. Sellest ei või muidugi järeldada, et niisuguseid juhte ei või ette tulla. Kui näiteks konstaabel otsustaks kedagi võtta Eesti kodakondsuse ja annaks selle kohta tunnistuse, siis ei saaks olla kahtlust, et seda tuleks lugeda iseenesest tühjaks jne.

Ka ei ole meie Riigikohtu praktikas niisugust juhtu, kus kohus oleks kaebuse tagasi lükanud sellel põhjusel, et kaevatav akt iseenesest tühine ja et sellepärast ei ole vajalik kohtu poolt seda üldse arutada. Nagu paistab allpool toodud otsusest, pooldab meie Riigikohus seda seisukohta, et iga akti tühisus nõuab kompetentse kohtu poolt tunnustamist. Nii on Rgk. adm.-os. toim. nr. 152 — 1925 väljendatud:

„Järevalve korras vallavolikogu otsuste vastu tõstetud protesti ei ole rahu-kohtunik õigustatud läbi vaatamata jätta sel põhjusel, et vallavolikogu otsus, kui seadusevastane, iseenesest tühine on ja seepärast seadusejõusse astuda ja säärasena püsima jääda ei võivat, sest protsessesse, kui nad tähtajal on esitatud, võib kohus rahuldada või rahuldumata jätta täies ulatuses või osaliselt (Adm. k. k. § 22), kuid ei või neid läbivaatamata jätta.

Veel selgemini on see väljendatud Riigikohtu administratiiv-osakonna otsuses nr. 66 — 1929. a.:

Sootuks teine asi on niisuguste otsustega, millega vallavolikogu on lahendanud asju, mis seaduste või määruste järgi ei kuulu vallavolikogu ülesannete hulka, see on, ei kuulu vallavolikogu võimkonda.

Säärased otsused tegelikult ei või kunagi seaduslikku jõudu omada, kuid ka need otsused peavad tühistatud olema administratiiv-kohtu korras, kuigi maavalitsus neis asjus ei ole seotud Järelevalve seaduse § 4 ette nähtud tähtajaga sel põhjusel, et need otsused üldse kunagi jõusse ei astu. Näiteks sääraсте otsuste hulka kuuluks otsuse tegemine vallavolikogu poolt selle kohta, et muuta oma valla kodanikkude kohta mõnd seadust, mis Riigikogu poolt vastu võetud ja mille muutmise kuulub Riigikogule kas üldmaksude kohta või mõne teise üldkohustuse kohta.

Kõigil neil juhtudel aga, kus akti puudulikkus ei ole ilmne ja ei ole oluline ja kui on tarvilik toimetada selgitust, loetakse akt maksvaks kuni tema äramuutmiseni sellekohase kaebuse põhjal kohtu poolt või vastavate valitsusasutuste poolt ametkohuslikult (vt. käesoleva kirjutise II osa). Niisugusel korral räägitakse akti vaieldavusest või tühistatavusest.

Aktide maksvusetuse põhjused võiksimel jaotada järgmistesse pealiikidesse: 1. kompetentsivead, 2. vormivead, 3. asjatoimetamise (menetluse) ja 4. sisulised vead. Allpool peatume lühidalt nende üksikute liikide juures.

1. Võimkondsusse (kompetentsi) käivate avalik-õiguslike eeskirjade sihiks on riiklike ülesannete jaotamine mitmesuguste avalikkude asutuste vahel.

Suuremaks jaotuseks tuleb lugeda põhiseadustes läbiviidav riiklike ülesannete jaotus seadusliku, valitsus- ja kohtuvõimu vahel. Sellest jaotusest tingitult tuleb valitsusasutuste suhtes lugeda võimkonduse rikkumiseks, kui nad otsustavad asju, mis kuuluvad seadusandliku või kohtuvõimu lahendamisele.

Kuid enamjagu seaduste ja määruste eeskirju puutuvad ülesannete jaotusse valitsusasutuste eneste vahel. Siin võib teha vahet kahe suguse võimkondsusel vahel: 1) asjalise ja 2) kohalise kompetentsi vahel. Asjalise võimkondsusel määramisel pannakse teatud liik asju ühe või teise teatud asutuse peale, olenematult sellest, kus elavad asjaosalised. Kohalise kompetentsi määramisel jaotatakse teatud liik kuuluvad asjad mitme ametiasutuse vahel niiviisi, et igale asutusele alluvad asjad mitme ametiasutuse vahel niiviisi, et igale asutusele alluvad asjad, mis seotud asutuse tegevuspiirkonnaga, kas asjaosalise elukohaga, kinnisvaraga või ettevõtte asukoha kaudu, millesse need asjad puutuvad.

Mittekompetentselt tehtud administratiiv-aktidega on tegemist järelikult siis, kui valitsusasutus on teinud akti asjas, mille otsustamiseks temal ei olnud õigust, vaid mis maksvate eeskirjade järgi kuulub teisele ametiasutusele või kohtule. Teatud ametiasutuse võimkondsusel vastab alati mõne teise valitsus- või kohtuasutuse võimkondsus.

Juhul, kui valitsusasutus teeb niisuguse otsuse, mille tegemine ei kuulu ühelegi valitsus- ega kohtuasutusele, siis ei ole tegemist otsuse vildakusega ebavõimkondsusel, vaid otsus tuleb niisugusel korral lugeda maksvusetuks seadusevastase sisu tõttu.

Nii teooria kui praktika on ühel ja samal seisukohal, et juhul kui valitsusasutus on otsustanud seaduste järgi kohtule alluva asja, et siis valitsusasutuse niisugune akt on maksvusetu.

Ka meil maksva korra juures tuleb asuda samale seisukohale.

Põhiseaduse § 68 järgi teostavad õiguskõigust rippumatud kohtud. Järelikult kõik küsimused, mis tuleb lugeda õiguskõigustiseks, alluvad kohtule. Selleks, et õiguskõigustivad otsused oleksid õiged ja erapooletud, on Põhiseaduses seatud eeskirjad, mis kindlustavad kohtu rippumatuse.

Vaatleme nüüd asjalist kompetentsi.

Nagu eelpool antud asjalise võimkondsusel mõistest järgneb, leiab asjaline ebavõimkondsus aset siis, kui valitsusasutus otsustab küsimuse, mis oma iseloomult kuulub mõne teise valitsusasutuse tegevusalasse.

Siin võiks vahet teha juhtude vahel, kui asja mittekompetentselt otsustav ei ole alluvuse vahekorras kompetentse asutusega, ja kui kõnesolevad asutused on ükssteisega alluvuse vahekorras.

Esimest liiki juhtude suhtes valitseb arvamine, et niiviisi ebakompetentselt tehtud aktid tuleb lugeda maksvusetuiks. Põhjendatakse seda seega, et asjalist kompetentsi määravate eeskirjade sihiks on kindlustada seda, et asjade otsustamine sünniks asja tundva asutuse poolt, asutuse poolt, mille kujundamisel peetakse silmas, et ta oleks selleks tarvilikult varustatud vastava koosseisuga, õigustega ja vahenditega. See põhimõte peaks olema maksev ka meie korra juures.

Keerulisem on asjalise ebakompetentse küsimus neil juhtudel, kui asutused on ükssteisega alluvuse vahekorras. Sel juhul tekib kaks küsimust: 1) kas on

maksvad alama asutuse poolt ülema asemel tehtud aktid ja 2) kas võib ülem asutus teha akte alluva asutuse asemel.

Valitseb üldiselt arvamine, et alluv asutus ei või otsustada asju kõrgema asutuse asemel. Nii tunnustas Riigikohus tühiseks vangimaja ülema otsuse vangimaja ametniku vabastamise kohta kõlbmatuse tõttu vangimajade valits. k. § 19 alusel, milline õigus seaduse järgi on vangimajade inspektoril (Rkh. adm.-os. toim. l. a.).

Kuid maksvad eeskirjad võivad teha erandeid, näiteks hädatarvilikkude korralduste tegemine, kui asi ei kannata viivitamist.

Vaieldavam on kõrgema asutuse õigus toimetada alluva asutuse asemel. Näiteks: kas minister võib otsustada ministeeriumi osak.-le või valitsusele alluvaid asju?

Saksa ja prantsuse autorid kui ka praktika eitab üldiselt seda võimalust, lubades vaid mõnesuguseid vähemaid erandeid.

Siin tuleb aga märkida, et siin ei ole kõnet mitte ülema asutuse järelevalve korras tehtavates otsustest, kus on tegemist alluva asutuse otsuse muutmisega, millest oli kõne käesoleva kirjutise II osas. Küsimus seisab siin selles, kas kõrgem asutus võib otsustada alluva asutuse eest, s. o. kui alluv asutus ei ole üldse kaalunud antud asja.

Paistab, et selle küsimuse tarvis tuleb teha vahe juhtude vahel: kui maksvate eeskirjadega on teatud ülesanne otsekohe nimeliselt teatud asutuse peale pandud ja kui ülesanne on üldiselt pandud teatud ametkonna peale.

Esimesel juhul peaks eitama kõrgema asutuse õigust teha akte alluva asutuse asemel, sest niisugusel korral on kompetentsi määrav võim leidnud, et ainult see ja see asutus võib seda asja tunda kõige paremini ja ainult temalt võiks oodata antud asjade liigis kõige õigemaid otsuseid.

Teistsugune olukord on aga siis, kui mõnesugused ülesanded on pandud teatud ametkonnale. Näiteks politsei ülesanded avaliku korra ja julgeoleku alal, mis Politsei korralduse (RT 177/178 — 1925) § 4 järgi ei ole pandud mõnele otsekohe nimetatud politseiasutusele, vaid politseile, s. o. tervele ametkonnale. Säärastel juhtudel esinevad üksikud politseiasutused või -ametnikud vaid ametkonna esindajatena. Siin oleks lubatav kõrgemal asutusel teha iseseisvaid korraldusi, kuigi

viimaste tegemine sisemiste korralduste järgi üldiselt lasub mõnel alluval asutusel.

Sama seisukoht paistab olevat kohaldatav ka näiteks siis, kui seadus räägib ülesande täitmisest teatud ministeeriumi poolt, ilma et maksvad eeskirjad lähemalt määraks, milline ministeeriumi asutus just neid küsimusi peaks otsustama.

Praktikas ei ole kujunenud selles küsimuses meil siiski veel ühtlust.

Mis puutub lõpuks neisse aktidesse, mis valitsusasutused teinud, rikkudes kohalise kompetentsi kohta käivaid eeskirju, siis on välismaa praktika asunud seisukohal, et ka niisugused aktid tuleb lugeda maksvusetuiks. Sama seisukoht on domineeriv teoorias^{1a}). Niisugune seisukoht on rajatud sellele kaalutlusele, et asutuste kohalise kompetentsi määramisel on võetud aluseks see, et antud asutus tunneb kohalikke olusid ja elanikke. See on kindlustuseks, et selle asutuse otsused peavad olema asjatundlikud ja õiged. Otsuse tegemist teise asutuse poolt ei saa siin õigustada, sest langeb ära nimetatud kindlustus. Ka meie korra juures peaks asuma samale seisukohale. Kuna avalikus õiguses on tunnustatud põhimõte, et avalik asutus ei saa edasi anda temale maksvate eeskirjadega antud võimu mõnele teisele asutusele, siis ei muuda siin olukorda niisugune kompetentse asutuse poolt antud volitus, arvatud välja need erandlikud juhud, kui kompetentsi määravad eeskirjad otsekohe näevad ette niisuguse edasivolitamise (delegeerimise).

Võimkondsus ei saa muuta ka asjaosaliste kokkuleppel.

Kompetentsivead võivad tingida nii akti tühisust kui ka vaieldavust.

Tühiseks tuleb lugeda eelpool toodu järgi ilmselt jämedat eeskirjade rikkmist. Näiteks, kui keegi politseiametnik otsustaks omandusõiguse küsimuse mõne kinnisvara kohta ja teeks korralduse selle otsuse täitmiseks senine pidaja välja tõsta, siis tuleks niisugune akt lugeda tühi-seks, ning asjaosaline võiks politsei korralduse väljakolimise asjas jätta täitmata, ilma et selle eest teda ähvardaks karistus¹).

^{1a}) Vt. W. Jellinek, Der fehlerhafte Staatsakt, lhk. 96 ja edasi, Andersen, lhk. 90 ja edasi, Korman, lhk. 247 ja edasi.

¹) R. N. S. § 29 käsitleb küll ametivõimude korralduste täitmata jätmist, kuid ainult seaduslikkude korralduste.

Märkmeid perekonnanimede ja nimede eestistamise alalt.

O. Angelus.

Abidirektor Siseministeeriumis.

Käesolevas artiklis puudutatakse peamiselt kaht küsimust perekonnanimede ja nimede eestistamise alalt: 1) kuulutamist „Riigi Teatajas“ ja 2) asja keelelist külge, kusjuures eestistamise all on mõeldud niihästi võõrapäraste perekonnanimede ja nimede eestipäraseks muutmine kui ka eestipäraste perekonnanimede muutmine nende halva või labase tähenduse või halva kõla tõttu.

Perekonnanimede korraldamise seaduse (RT 91—1934) § 12, 14 ja 26 põhjal kuulutatakse „Riigi Teatajas“: 1) perekonnanimede ja nimede muutmise sooviavaldusist (eelkuulutus) ja 2) perekonnanimede ja nimede muutmise otsusist (lõplik kuulutus), kusjuures sama seaduse § 4 ja 7 põhjal on kuulutusmaksust (§ 10, p. 3) vabad kuni 1. jaanuarini 1937 (§ 1) need kodanikud, kes soovivad oma perekonnanime või nime eestistada või eestipärast perekonnanime muuta halva või labase tähenduse või halva kõla tõttu.

Peale siseministri otsustavad perekonnanimede ja nimede eestistamise ja halvakõlaliste või -täenduseliste eestipäraste perekonnanimede muutmise asju teadupärast veel omavalitsuste perekonnaseisuametnikud siseministri poolt kõnesoleva seaduse § 2 alusel 14. detsembril 1934 tehtud otsuse põhjal perekonnanimede ja nimede muutmiste sooviavalduste otsusmises asjus (RT 107—1934).

Et panna kehtima ühtlane „Riigi Teatajas“ kuulutamise kord, anti Siseministeeriumi ringkirjaga 7. veebruarist 1935, nr. 1313 omavalitsuste perekonnaseisuametnikele kätte vormid, mille järgi koostada ja edasi saata kuulutisi „Riigi Teataja“ jaoks, kusjuures kuulutised saadetakse samas ringkirjas jäljavõttena toodud siseministri 28. jaanuari 1935 otsuse nr. 1096 põhjal „Riigi Teatajale“ Siseministeeriumi kaudu. Seda Siseministeeriumi eelkontrolli korda kuulutiste suhtes sundis panema kehtima tegelik elu: juba esimesist perekonnaseisuametnikkude poolt „Riigi Teatajale“ saadetud kuulutisist selgus, et kaugelt suurem osa neist ei vasta selliste kuulutiste vormilisile nõudeile (olguigi et Siseministeeriumi kuulutiste näol oli perekonnaseisuametnikel

hulk eeskujusid samas „Riigi Teatajas“) ega ka sisulisile nõudeile (lubati muuta näiteks perekonnanimi „Lillevere“, mis ometigi on puhteestipärane ja igasuguse halva tähenduseta ja kõlata perekonnanimi, lubati võtta uueks nimeks „Alfred“, mis tohiks olla vägagi võõrapärane nimi, kuigi seda kannab palju eestlasi jne.).

Vaatamata sellele ringkirjale ja selles toodud seletusile ja vormele, kipuvad perekonnaseisuametnikud patustama kuulutiste osas, kusjuures kõrvalekaldumised on jällegi kahte laadi: vormilised ja sisulised, s. o. kuulutised ei vasta tihti ülesseatud vormilisile nõudeile või aga kuulutisist selgub, et perekonnaseisuametnikud on võtnud jaatavale otsustamisele asju, milleks neil puudub alus Perekonnanimede korraldamise seaduse järgi. Mõlemal juhtumil võidakse tagasi saata kuulutisparandamiseks vormiliste nõuete kohaselt või asja sisuliselt uuestiotsustamiseks.

Mis puutub kuulutiste vormilisse külge, siis ei aja Siseministeerium väga taga vormi täpsust, ei nõua seda ses mõttes mitte, et iga väikese vormivea pärast ei saadeta kuulutist tagasi. Seda ei tehta mitte seepärast, et ei taheta tülitada perekonnaseisuametnikke, vaid selleks, et mitte lasta asjatult oodata asjaajamisest eemal seisvat kodanikku, kelle huves toimub kuulutamine ja selle kaudu perekonnanime või nime muutmise otsustamine. Küll aga tagastatakse kuulutised vormilisel põhjusil, kui vormiliste vigade tõttu kipub minema segi kuulutise sisu ja kui üks ja sama perekonnaseisuametnik kordab järjekindlasti samu vigu, vaatamata sellele, et ta, võrreldes saadetud kuulutist „Riigi Teatajas“ ilmunud kuulutisega (millist võrdlust tuleb teostada järjekindlasti, et kontrollida, kas „Riigi Teatajasse“ pole kogemata sattunud trükiviga), peaks kord märkama vahet ja sellest tegema järeldusi, kas või Siseministeeriumi üldtähtendatud ringkirja kord lähemalt lugemise näol.

Näitena tehtud vigadest olgu toodud järgmised vead, mis on osalt vormilist, osalt sisulist laadi.

Üks ja sama perekonnaseisuametnik märgib ühes ja samas kuulutises: nr. 1

all enne nime ja siis perekonnanime (näiteks „Marta Lasberg“) ja nr. 2 all enne perekonnanime ja siis nime (näiteks „Feldmann Arnold“); nr. 3 all aga esineb juba mingi arusaamatus „Ernst Aleksander“; milline neist on siis nüüd nimi ja milline perekonnanimi, sest mõlemad, nii „Ernst“ kui „Aleksander“ on nimed ja mõlemad esinevad meil ja mujal perekonnanimedena! Kui perekonnaseisuametnik oleks olnud järjekindel nime ja perekonnanime asetamisega, kui tal oleks vähemalt kombeks olnud panna koma perekonnanime taha juhtumil, kui perekonnanimi seisab nime ees, oleks asjast veelgi saadud aru.

Teine perekonnaseisuametnik saatis edasisaatmiseks „Riigi Teatajale“ perekonnanime muutmise sooviavalduse kuulutise, milles uute, soovitud perekonnanimedena oli märgitud kolm perekonnanime! Perekonnaseisuametnik otsustab Perekonnanimedede korraldamise seaduse § 12 põhjal, kas sooviavaldises perekonnanime muutmiseks esitatud põhjused on küllaldased (s. o. kas on tegemist perekonnanime eestistamisega või halvatahenduselise, resp. halvakõlalise eestipärase perekonnanime muutmise; muutmised teisil põhjusil ei kuulu tema otsustamisele) ja kas pole ülalmainitud seaduse § 11 tähendatud takistusi perekonnanime muutmiseks. Kui asi selles mõttes on korras, seab ta kokku kuulutise ja saadab selle Siseministeriumi kaudu avaldamiseks „Riigi Teatajas“, kutsudes üles asjast huvitatud isikuid ühe kuu jooksul (§ 6, sest on tegemist lihtsustatud korraga), arvates kuulutise „Riigi Teatajas“ ilmumise päevast, teatama kirjalikult oma vastuvaidlusi perekonnanime kavatsitava muutmisele. Kui saadetakse kolm uut perekonnanime ühe isiku kohta, millise neist peab siis valima Siseministerium, või kui Siseministerium peaks miskipärast kuulutise saadud kujul saatma edasi avaldamiseks, millise uue perekonnanime võtmise vastu võib siis protestida? Siin on nähtavasti tegemist asjade segiajamisega. Perekonnanimedega ja nimedega korraldamise määruse (RT 102 — 1934) § 7 põhjal võib kodanik, kes soovib oma perekonnanime muuta, märkida perekonnanime muutmise sooviavaldises mitu perekonnanime järjekorras, millises ta neid soovib võtta. Kui sooviavaldises perekonnanime muutmiseks esitatud põhjused on küllaldased, lubatakse järjekorras märgitud perekon-

nanimedest esimene neist, mille andmiseks pole takistusi Perekonnanimedede korraldamise seaduse § 11 ettenähtud põhjusil (olgu tähendatud, et seda eeskirja võib ka laiendada nimede kohta). Lubab loomulikult see, kes on sooviavaldusele käigu andmise otsustajaks, käesoleval juhtumil perekonnaseisuametnik, mitte aga järelevalveasutis, kel puuduvad igasugused lähemad andmed asja kohta, puudub kõigepealt sooviavaldus ise.

Mitmel perekonnaseisuametnikul on harjumuseks kuulutusse lisada kelle poeg või kelle tütar keegi on („Aadam Jaagupi p. Grüntal“, „Liisa Joosepi t. Kõverpea“ jne.), vaatamata sellele, et see nõue vormis puudub. Milleks nii kramplikult hoida kinni iganud vene kombest? Seal, kus neid andmeid on vaja märkida (lõplikus otsuses), on nad antud vormidesse paigutatud. Üks perekonnaseisuametnik toimetab veel päris ettenägelikult: kuulutas, näiteks, et „Bernhard Jaani p. Blumbach“ jne. ühes abikaasa „Elfriede Georgi t. Blumbachiga“ (on selge, et naisel on mehe perekonnanimi) ja poja „Toomas Bernhardi p.“ (kelle poeg ta siis pidi olema?) jne.

Edasi märgitakse kuulutises tihti kõigi perekonnaliikmete sünniajad ja -kohad, kuna see vormi järgi on nõutav ainult perekonnapea suhtes ja seda vaid selleks, et vältida arusaamatusi, kui on tegemist mitme ühenimelise ja ühe elukohaga isikuga. Olgu tähendatud, et välismail sündinute kohta tuleb tähendada ainult vastav välisriik („Läti“, „Soome“ jne.). Kuna me harilikult kirjutame: „sündinud 27. oktoobril 1890“, armastab mõni kirjutada ümberpöörduvalt: „sündinud 1890. aastal 27. oktoobril“. See pole veel viga, see eksitab vaid kuulutiste kontrollijat ja „Riigi Teataja“ korrektorit. Halvem on lugu, kui andmed märgitakse vana kalendri järgi, kusjuures siis aastale on sulgudes lisandatud „v. k.“ (vana kalender). Kas siis need perekonnaseisuametnikud peavad perekonnakirju ka veel vana kalendri andmete järgi ja milleks see vana kalenderdamine? On see lihtsalt ükskõiksus ja hooletus või ei tahta või ei osata vana kalendri andmeid, mis loomulikult esinevad vanemais kirikuraamatuis, arvutada ümber uue kalendri peale? Mispärast arvatakse, et just Siseministeriumil jätkub küllaldaselt aega ümberarvutamiseks ja mispärast arvatakse, et Siseministerium, kus vaadatakse läbi sadu ja nüüd juba tuhandeid

Ajutiste maavalitsuste tulu

Tulude nimetus	Harju		Järva		Lääne		Petseri		Pärnu	
	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
Korraliseu tulud.										
Peatükk I.										
MAKSUD.										
1. Kinnisvarademaks	75.893.—	15,71	56.715.—	19,27	58.389.—	14,34	23.149.—	9,56	56.500.—	12,08
2. Tulumaks	44.124.—	9,13	26.902.—	9,14	34.819.—	8,55	26.286.—	10,86	37.165.—	7,95
3. Lisapõhiarimaks	8.095.—	1,67	10.462.—	3,55	5.575.—	1,37	2.193.—	0,91	8.414.—	1,80
4. Trahterimaks	8.344.—	1,73	1.359.—	0,46	331.—	0,08	775.—	0,32	1.866.—	0,40
5. Maks laada ja turuplatsidelt .	1.242.—	0,26	1.085.—	0,37	1.000.—	0,25	80.—	0,03	1.188.—	0,25
6. Maks liikumiseabinõud. veeteedel	—	—	—	—	402.—	0,10	—	—	—	—
7. Maks suvitajatelt	225.—	0,05	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Maks laskeriistade lubadelt . .	1.951.—	0,40	1.149.—	0,39	1.232.—	0,30	351.—	0,15	2.006.—	0,43
9. Maks jahilubadelt	3.855.—	0,80	1.074.—	0,36	1.815.—	0,45	678.—	0,28	1.602.—	0,34
10. Maks lõbustustelt	2.351.—	0,49	3.268.—	1,12	660.—	0,16	5.—	0,00	3.962.—	0,84
11. Kantsleimaks	—	—	31.—	0,01	26.—	0,01	62.—	0,03	67.—	0,01
12. Maksude viivitus % %	2.147.—	0,44	1.346.—	0,46	699.—	0,17	8.375.—	3,46	1.168.—	0,25
Peatükk I kokku	148.227.—	30,68	103.391.—	35,13	104.948.—	25,78	61.954.—	25,60	113.938.—	24,35
Peatükk II.										
VARANDUSED.										
1. Rendid ja üürid	5.902.—	1,22	1.457.—	0,49	993.—	0,24	2.980.—	1,23	1.241.—	0,27
2. Vallasvara müümine	—	—	—	—	585.—	0,15	50.—	0,02	—	—
Peatükk II kokku	5.902.—	1,22	1.457.—	0,49	1.578.—	0,39	3.030.—	1,25	1.241.—	0,27
Peatükk III.										
KAPITALID.										
1. Kapitalide ja fondide % %	—	—	—	—	360.—	0,09	—	—	168.—	0,03
2. Üldiste hoisusummade % %	797.—	0,16	28.—	0,01	250.—	0,05	104.—	0,04	159.—	0,03
3. Antud laenude % %	—	—	—	—	—	—	—	—	60.—	0,02
4. Kooli tegevuskapital	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Peatükk III kokku	797.—	0,16	28.—	0,01	610.—	0,14	104.—	0,04	387.—	0,08
Peatükk IV.										
MAAVALITSUSE ASUTISED.										
1. Hariduse alal	5.487.—	1,13	8.044.—	2,73	21.366.—	5,25	—	—	15.515.—	3,32
2. Tervishoiu alal	—	—	15.843.—	5,38	30.490.—	7,49	24.110.—	9,96	1.894.—	0,40
3. Hoolekande alal	4.569.—	0,95	9.678.—	3,29	6.329.—	1,55	1.591.—	0,66	71.777.—	15,35
4. Põllunduse alal	150.—	0,03	—	—	—	—	—	—	10.—	0,00
5. Loomatervishoiu alal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Peatükk IV kokku	10.206.—	2,11	33.565.—	11,40	58.185.—	14,29	25.701.—	10,62	89.196.—	19,07
Peatükk V.										
MAAVALITSUSE ETTEVÕTTED.										
1. Põllumajand. ettevõtete ülejäägid	2.157.—	0,45	3.996.—	1,36	2.936.—	0,72	—	—	878.—	0,19
2. Tööstusliste ettev. ülejäägid . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Ärilliste ettevõtete ülejäägid . . .	—	—	—	—	—	—	3.121.—	1,29	—	—
Peatükk V kokku	2.157.—	0,45	3.996.—	1,36	2.936.—	0,72	3.121.—	1,29	878.—	0,19

1933/34. a. aruannete järele.

Saare		Tartu		Valga		Viljandi		Viru		Võru		Kokku	
Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
23.799.—	12,74	106.716.—	20,86	23.369.—	15,10	58.289.—	16,05	95.039.—	18,93	43.093.—	13,59	625.901.—	15,77
23.790.—	10,52	59.942.—	11,72	12.783.—	8,30	31.296.—	8,63	53.178.—	10,59	37.232.—	11,74	387.517.—	9,76
2.350.—	1,04	9.204.—	1,80	2.894.—	1,87	5.109.—	1,41	10.795.—	2,15	7.039.—	2,22	72.130.—	1,82
48.—	0,02	4.555.—	0,89	830.—	0,52	1.472.—	0,40	926.—	0,18	1.780.—	0,56	22.286.—	0,56
382.—	0,17	688.—	0,14	325.—	0,21	—	—	1.151.—	0,23	—	—	7.141.—	0,18
539.—	0,24	—	—	—	—	42.—	0,01	—	—	—	—	983.—	0,02
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	225.—	0,01
397.—	0,17	2.375.—	0,46	489.—	0,31	1.875.—	0,52	2.336.—	0,47	1.127.—	0,36	15.288.—	0,39
1.820.—	0,81	2.275.—	0,44	430.—	0,27	1.815.—	0,51	2.644.—	0,52	1.185.—	0,37	19.193.—	0,48
15.—	0,01	2.802.—	0,55	1.596.—	1,03	2.416.—	0,66	8.582.—	1,71	1.996.—	0,64	27.653.—	0,70
49.—	0,02	58.—	0,01	45.—	0,03	107.—	0,03	—	—	99.—	0,05	544.—	0,01
883.—	0,39	2.981.—	0,58	648.—	0,41	1.760.—	0,48	5.083.—	1,01	2.709.—	0,85	27.799.—	0,70
59.072.—	26,13	191.596.—	37,45	43.409.—	28,05	104.131.—	28,70	179.734.—	35,79	96.260.—	30,36	1.206.660.—	30,40
15.840.—	7,01	21.207.—	4,16	463.—	0,30	3.076.—	0,84	4.148.—	0,83	1.215.—	0,38	58.522.—	1,47
—	—	74.—	0,01	—	—	—	—	1.128.—	0,22	—	—	1.857.—	0,05
15.840.—	7,01	21.281.—	4,17	463.—	0,30	3.076.—	0,84	5.276.—	1,05	1.215.—	0,38	60.359.—	1,52
—	—	1.490.—	0,29	—	—	115.—	0,03	126.—	0,03	322.—	0,10	2.581.—	0,07
59.—	0,02	2.108.—	0,41	91.—	0,06	449.—	0,13	473.—	0,09	—	—	4.518.—	0,11
3.167.—	1,41	—	—	—	—	—	—	43.—	0,01	—	—	103.—	0,00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.167.—	0,08
3.226.—	1,43	3.598.—	0,70	91.—	0,06	564.—	0,16	642.—	0,13	322.—	0,10	10.369.—	0,26
8.706.—	3,85	—	—	7.579.—	4,90	29.086.—	8,02	7.252.—	1,44	14.344.—	4,52	117.379.—	2,95
23.770.—	10,52	850.—	0,16	—	—	15.182.—	4,18	—	—	—	—	112.139.—	2,83
2.633.—	1,16	19.320.—	3,78	4.931.—	3,18	17.128.—	4,72	3.124.—	0,62	32.081.—	10,12	173.161.—	4,36
—	—	51.—	0,01	—	—	—	—	42.—	0,01	—	—	253.—	0,01
—	—	—	—	—	—	466.—	0,13	—	—	—	—	466.—	0,01
35.109.—	15,53	20.221.—	3,95	12.510.—	8,08	61.862.—	17,05	10.418.—	2,07	46.425.—	14,64	403.398.—	10,16
2.192.—	0,97	4.840.—	0,95	408.—	0,27	2.351.—	0,65	1.462.—	0,29	7.376.—	2,33	28.596.—	0,72
—	—	—	—	—	—	—	—	5.629.—	1,12	1.656.—	0,52	7.285.—	0,18
1.156.—	0,51	—	—	—	—	—	—	1.348.—	0,27	—	—	5.625.—	0,15
3.348.—	1,48	4.840.—	0,95	408.—	0,27	2.351.—	0,65	8.439.—	1,68	9.032.—	2,85	41.506.—	1,05

Tulude nimetus	Harju		Järva		Lääne		Petseri		Pärnu	
	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
Peatükk VI. KULUDE TASU.										
1. Sotsiaal adm. alal	641.—	0,13	—	—	—	—	—	—	1.044.—	0,22
2. Hariduse alal	—	—	1 235 —	0,42	—	—	—	—	758.—	0,16
3. Tervishoiu alal	791.—	0,17	—	—	148.—	0,04	234.—	0,10	—	—
4. Hoolekande alal	5.025.—	1,04	1.600.—	0,54	5.537.—	1,36	2.113.—	0,87	9.347.—	2,00
5. Põllunduse alal	160.—	0,03	11.—	0,01	—	—	849.—	0,35	—	—
6. Teedekapitali alal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Maavalitsuse alal	—	—	21.—	0,01	—	—	—	—	790.—	0,17
8. Muul alal	—	—	982.—	0,33	—	—	125.—	0,05	—	—
Peatükk VI kokku	6.617.—	1,37	3.849.—	1,31	5.685.—	1,40	3.321.—	1,37	11.939.—	2,55
Peatükk VII. TOETUSED.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Peatükk VIII. MITMESUGUSED TULUD.										
1. Eelarvete ülejäägid	3.500.—	0,72	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Juhuslikud tulud	3.624.—	0,75	713.—	0,24	2.756.—	0,68	1.028.—	0,43	1.100.—	0,24
3. Tagavara kapitalist	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Peatükk VIII kokku	7.124.—	1,47	713.—	0,24	2.756.—	0,68	1.028.—	0,43	1.100.—	0,24
Korralised tulud kokku	181.030.—	37,46	146.999.—	49,94	176.698.—	43,40	98.259.—	40,60	218.679.—	46,75
Erakorralised tulud	1 000.—	0,21	7.200.—	2,45	19.500.—	4,79	54.922.—	22,69	35.115.—	7,15
Korralised ja erakorralised tulud kokku	182.030.—	37,67	154.199.—	52,39	196.198.—	48,19	153.181.—	63,29	253.794.—	54,26
TEEDEKAPITALI TULUD.										
1. Maksud	97.578.—	20,19	44.912.—	15,26	61.932.—	15,22	34.124.—	14,10	68.648.—	14,68
2. Maanteede päraldiste tulud	—	—	—	—	84.—	0,02	399.—	0,16	17.—	0,00
3. Toetused	185.899.—	38,48	68.104.—	23,13	93.984.—	23,09	50.197.—	20,75	128.098.—	27,39
4. Mitmesugused tulud	17.672.—	3,66	27.147.—	9,22	54.894.—	13,48	4.115.—	1,70	17 207.—	3,67
Teedekapitali tulud	301.149.—	62,33	140.163.—	47,61	210.894.—	51,81	88.835.—	36,71	213.970.—	45,74
Tulude kogusumma	483.179.—	100	294.362.—	100	407.092.—	100	242.016.—	100	467.764.—	100

*) Tartu maavalitsuse teedekapitalist mahaarvatud saldo 1. aprilliks

kuulutisi, peab kiire töö juures hästi täheldama seda häbelikku „v. k.“?

Suuremaid patustusi tuleb ette perekonnanime lubamisel, mida ei saa määrata, kas nende kandmise tõttu kaitseregistrisse või (ja seda juhtub sageli) nende levimise tõttu (RT 107 — 1934). Alataa lubatakse sarnaseid perekonnanimesid, nagu „Põdra“, „Luha“, „Koit“, „Laan“, „Nõmm“, „Reino“ jne., kuigi nad kõik esinevad laialt tarvitusel olevate perekonnanime määruses. Siin on vist jällegi tegemist vähese huviga „Riigi Teataja“ ja selle vastu, mis seal sees seisab. Oige küll, neid perekonnanimesid võib siiski anda ühel juhtumil vaatamata sellele, et nad on keelu all, nimelt siis, kui isikul on kirikuraamatute järgi kaks või enam

perekonnanime ja üks neist esineb RT 107 — 1934 avaldatud nimestikus ning soovivaaldataja soovib just seda perekonnanime enesele. Kui mitmest perekonnanimest üks on võõrapärane (näiteks „Koch“-„Kokk“), mis küll on haruldane, siis võib asja otsustada perekonnaseisuametnik perekonnanime eestistamise korras, kui aga mõlemad on eestipärased, seejuures muidugi mõlemad halva tähenduseta, otsustab asja vaid siseminister. On igatahes parem, kui perekonnaseisuametnikud saavad sellised asjad otsustamiseks Siseministeeriumi, mida ju võimaldab Perekonnanime ja nime korraldamise määruse (RT 102 — 1934) § 22, p. 6.

Kahjuks pole kõigil perekonnaseisu-

Saare		Tartu		Valga		Viljandi		Viru		Võru		Kokku	
Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
1.102.—	0,49	771.—	0,15	—	—	—	—	60.—	0,01	153.—	0,05	3.771.—	0,10
559.—	0,25	90.—	0,02	415.—	0,27	374.—	0,10	—	—	400.—	0,12	3.831.—	0,10
1.032.—	0,46	574.—	0,11	369.—	0,23	451.—	0,13	—	—	658.—	0,21	4.248.—	0,11
18.—	0,01	6.060.—	1,18	3.717.—	2,41	—	—	7.668.—	1,53	7.157.—	2,26	48.242.—	1,21
—	—	—	—	187.—	0,12	—	—	—	—	—	—	1.207.—	0,03
—	—	—	—	750.—	0,48	—	—	—	—	—	—	750.—	0,02
751.—	0,33	1.356.—	0,27	75.—	0,05	—	—	—	—	192.—	0,06	3.185.—	0,08
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.107.—	0,03
3.462.—	1,54	8.851.—	1,73	5.504.—	3,56	825.—	0,23	7.728.—	1,54	8.560.—	2,70	66.341.—	1,68
4.797.—	2,11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.797.—	0,12
—	—	13.836.—	2,70	—	—	—	—	1.375.—	0,27	—	—	18.711.—	0,47
588.—	0,26	1.169.—	0,23	208.—	0,14	4.326.—	1,19	5.881.—	1,18	1.132.—	0,36	22.525.—	0,57
—	—	—	—	3.250.—	2,09	—	—	—	—	—	—	3.250.—	0,08
588.—	0,26	15.005.—	2,93	3.458.—	2,23	4.326.—	1,19	7.256.—	1,45	1.132.—	0,36	44.486.—	1,12
125.442.—	55,49	265.392.—	51,88	65.843.—	42,55	177.135.—	48,82	219.493.—	43,71	162.946.—	51,39	1.837.916.—	46,31
3.250.—	1,44	10.000.—	1,95	9.250.—	5,98	59.574.—	16,42	40.000.—	7,96	—	—	239.811.—	6,04
128.692.—	56,93	275.392.—	53,83	75.093.—	48,53	236.709.—	65,24	259.493.—	51,67	162.946.—	51,39	2.077.727.—	52,35
41.428.—	18,33	109.839.—	21,47	28.169.—	18,20	52.135.—	14,34	111.794.—	22,26	68.082.—	21,48	718.641.—	18,10
436.—	0,19	2.470.—	0,4	76.—	0,05	399.—	0,11	—	—	802.—	0,25	4.683.—	0,11
47.232.—	20,89	151.006.—	29,51	44.267.—	28,61	62.913.—	17,34	120.087.—	23,92	81.506.—	25,71	1.033.293.—	26,03
8.262.—	3,66	28.848.—	5,64	7.130.—	4,61	10.650.—	2,97	20.779.—	2,15	3.713.—	1,17	190.417.—	4,79
97.358.—	43,07	236.166.—*	46,17	79.642.—	51,47	126.097.—	34,76	242.660.—	48,33	154.103.—	48,61	1.891.037.—	47,65
226.050.—	100	511.558.—	100	154.735.—	100	362.806.—	100	502.153.—	100	317.049.—	100	3.968.764.—	100

1934. a., milline tulude arvele ülekandmata jääb.

ametnikel ikka veel selge, et Perekonnanimede korraldamise seaduses teostatud põhimõtte järgi on perekonnanime ja nime muutmise kumbki omaette toiming, mistõttu isikul, kes soovib muuta korraga oma perekonnanime ja nime, tuleb esitada kaks sooviavaldust, millest kumbki moodustab omaette asja (vt. ringkiri nr. 1313). Selle tagajärjel saadetakse „Riigi Teatajale“ avaldamiseks kuulutisi, milles korraga teatatakse nii nime kui ka perekonnanime muutmise (näit. „Ivan Goršukov“ muuta „Juhan Salumaa'ks“). Mõned perekonnaseisuametnikud toimivad veel nii, et kuulutise p. 1 alla paigutavad mõne perekonnanime muutmise sooviavalduse, p. 2 alla — mõne nimemuutmise sooviavalduse, p. 3 alla — jällegi pe-

rekonnanime muutmise sooviavalduse jne. jne. Selliseil juhtumel ei seisa kurbloolus mitte niivõrd selles, et ei loeta ringkirju ja eeskirju, vaid selles, et kogu seaduse sisu ja mõte on kuulutise koostajale äärmiselt tume.

Kui kaugemale seaduse mittelugemises (kõnelemata mittetundmisest) minnakse, tõendab asjaolu, et üks perekonnaseisumametnik saatis Siseministeeriumile kuulutise Nimekorralduse seaduse põhjal, mis teadupärast ammu on kaotanud kehtivuse ja asendatud praeguse Perekonnanimede korraldamise seadusega, teine saatis kuulutise Perekonnanimede ja nimede korraldamise seaduse põhjal, kolmas — Nimede korraldamise seaduse põhjal. Üks perekonnaseisumametnik saatis perekonnanime-

mede muutmise sooviavalduste kuulutised Perekonnanimede korraldamise seaduse põhjal ja sama postiga — nimede muutmiste sooviavalduste kuulutised Nimede korraldamise seaduse põhjal. Kui sel perekonnaseisuametnikul tuleb kord saata esitis perekonnanime panemiseks perekonnanimeta isikule, teeb ta seda kindlasti — vähemalt kui ta on järjekindel — Perekonnanimede panemise seaduse põhjal!

Mõnel perekonnaseisuametnikul käib üle jõu täita ettekirjutisi täpselt, kuigi ta neist on saanud jagu ja neid üldiselt täidab. Et olla vähegi omapärane, ei märgita kuulutiste järjenumbreid araabia numbritega, vaid rooma numbritega. See on väike viga, kuid halbuse seisab siin, nagu mujalgi, selliste tühiste kõrvalekalduumiste juures selles, et selliste pisiasjadega sunnitakse keskkohale asjatut tööd peale: seal tuleb rooma numbrid parandada araabia numbriks, sest „Riigi Teataja“ on järjekindel ja ei tee üksikuile leidlikele perekonnaseisuametnikele seda heameelt, et ta avaldab kuulutise nii, nagu seda soovib mõni üksik perekonnaseisuametnik.

Ringkirjaga nr. 1313 nõuti kuulutiste reastamist perekonnanimede tähestikulises järjekorras. Sellest paljud perekonnaseisuametnikud ei mõtlegi pidada kinni. Perekonnanimede (ja nimede) muutmistest kuulutatakse „Riigi Teatajas“ selleks, et kõik asjast huvitatud isikud (ja asutised) saaksid teada, kes on vahetanud oma perekonnanime (või nime) ja millise uue vastu. Neid kuulutisi jälgib hulk inimesi ja asutisi, viimaste seas näiteks pangad. Viimased peavad, nagu teada, nimestikke ebakindlate ärimeste kohta, neil on hästi teada, kellele võib laenu anda ja kellele mitte, kelle allkiri žirandina kehtib midagi ja kelle oma mitte. Perekonnanimede (ja nimede) muutmised registreeritakse seetõttu ka pankades, niivõrd kui need muutmised käivad panga klientide kohta. Kui nüüd pangaametnik, kelle ülesandeks on parandada pangas peetavaid klientide nimestikke vastavalt „Riigi Teatajas“ ilmunud perekonnanimede (või nimede) muutmise kuulutisile ja kes seepärast peab kõik kuulutised lugema otsast lõpuni läbi, peab oma nimestikus (või raamatus või kartoteegis) minema tähele „K“ tähele „T“ ja sellelt jälle tähele „A“, siis uuesti tähele „T“, siis tähele „N“, siis jälle tähele „K“ jne., siis see nõuab temalt ülearust aega

millise halbuse vältimiseks ongi seatud üles nõue korraldada kuulutised tähestikulises järjekorras. Muidugi mõista on selle järjekorra all mõeldud vanade perekonnanimede tähestikuline järjekord. Pangad aga pole kaugeltki ainsad asutised, kes teravasti peavad silmas perekonnanimede (ja nimede) muutmisi, seda teevad enam-vähem kõik suuremad ettevõtted ja peale selle veel mitmedki asutised ja isikud. Et kergendada isikuile, kes on huvitatud ainult sellest, millist uut perekonnanime (või nime) soovitakse võtta, otsimistööd, on „Riigi Teatajas“ uued perekonnanimed ja nimed toodud paksus kirjas, sest kahes tähestikulises järjekorras ei saa avaldada kõnesolevaid kuulutisi.

Edasi on ringkirjas seatud üles nõue, et perekonnaseisuametnikud koondaksid, kui vähegi võimalik, mitu perekonnanime või nime muutmist ühte saadetisse, et mitte koormata „Riigi Teatajat“, milles kuulutamine toimub tasuta. Terve rida perekonnaseisuametnikke ei pea sellest kinni, vaid saavad ühe ja sama postiga mitu perekonnanime või nime muutmise sooviavalduse kuulutist, mille iga kuulutise lõpus seisab pikk jutt küllaldaseks tunustamisest ja vastuvaidluste esitamisest. Siseministeeriumil ei järele üle muud, kui koondada kuulutised ühte ja tõmmata maha üksikute kuulutiste ülearused sissejuhatused ja lõpud. Sellisel viisil ei valmistata perekonnaseisuametnikud ülearust tööd mitte ainult Siseministeeriumile, vaid ka endile.

Vaatamata ringkirjale nr. 1313, saavad üksikud perekonnaseisuametnikud kuulutisi kord „Riigi Teataja“ toimetusele, kord selle talitusele, kord Riigi Trükkijale. Mõned perekonnaseisuametnikud saavad kuulutisi kahe kaaskirjaga: üks on aadressitud „Riigi Teatajale“, teine — Siseministeeriumile. Milleks selline tööjõu ja paberi raiskamine? Jätuks sellest, kui kuulutised saadetakse Siseministeeriumile pealkirjaga, mis tehakse samal kuulutisel. Siseministeerium teab, milleks kuulutised saadetakse, milleks siis veel need pikad jutuajamised kaaskirja või isegi kaaskirjade näol. Pole haruldane, et Siseministeeriumi saabub väike kuulutis kahe pikasisulise kaaskirjaga. Kuulutised tuleb saata ühes eksemplaris, „Riigi Teataja“ trükkimiseks rohkem ei vaja, Siseministeeriumil pole mingit otsustarvet jätta üht eksemplari endale, toimikud ise tulevad niikuinii kord Siseminis-

teeriumi. Mõned perekonnaseisuametnikud saadavad isegi kolm ja isegi neli eksemplari, lähtudes nähtavasti põhimõttest, mida rohkem, seda parem. Kui Siseministeeriumil oleks tarvidus mitme eksemplari järgi, siis oleks sellest ringkirjas teatatud. Mõni perekonnaseisuametnik saadab eri kuulutise iga üksiku perekonnaliikme perekonnanime muutmise sooviavalduse kohta. See on vajalik vaid siis, kui terve perekond korruga ei muuda oma perekonnanime, s. o. vanemad ühes alaeaste ja üle 18-aastaste vallaliste lastega. Kui aga selline perekond korruga eestistab perekonnanime, tuleb sooviavaldusest kuulutada ühises kuulutises, sest see muutmine moodustab ühe toimiku. On iseasi, kui mõni lastest on abielus ja tahab ka perekonnanime muuta, see muutmine toimub lahus vanemaist ja vallalisist õdedest-venedest (Perekonnanimede korraldamise seaduse § 15).

Lõpuks saadavad perekonnaseisuametnikud hulk kuulutisi, millest nähtub, et perekonnanime muutmise korras teatakse parandada perekonnanime ortograafiliselt („Teder“ pro „Tedder“, „Kukk“ pro „Kuk“ jne.). Olgu tähendatud, et Perekonnanimede korraldamise seaduse § 8 põhjal seda teha ei saa, eestipärase perekonnanime parandamine õigekeelsuse eeskirjade kohaselt toimub Perekonnanimede ja nimede korraldamise määruse § 2—6 põhjal ja aluseil. Vastav sooviavaldis ei kuulu tempelmaksustamisele (Siseministeerium asus vastupidisel seisukohal, kuid Maksudevalitsuse seletusega 29. jaanuarist ja 15. veebruarist 1935 nr. 519 G 34 on asi lahendatud perekonnanime — ja loomulikult ka nime — parandavate kodanikkude kasuks). Parandamise kord on kodanikule hõlpsam ja kiirem, seetõttu tuleb seal, kus on tegemist ortograafilise parandamisega, see teostada kiiresti.

Võib-olla on ülaltoodud tegelikult asetleidnud vigade selgitamisel ühes ja teises kohas tehtud patte teravamalt arvestanud, kui seda just oleks olnud vaja. Me kõik töötame ühe suure ülesande teostamise kallal ja me kõik tahame, et see hästi õnnestuks. Neid asju peab ajama korralikult, sest muidu võivad eestistamise asjad venida pikale ametnikkude süü, hooletuse või saamatuse tõttu. Ei saa ometigi kujutella, et perekonnanimede ja nimede eestistamise aktsioon leiaks siin ja seal pidurdamist ja seda veel seetõttu, et mõni perekonnaseisuametnik ei

seisa oma ülesannete kõrgusel! Kui näiteks vallas perekonnaseisuametnik pahanud üht, teist ja kolmandat kodanikku seega, et ta teadmatuse või hoolimatuse tõttu ei aja korrapäraselt asju, siis võib juhtuda, et need kodanikud löövad asjale käega ja propageerivad ka teisile suhtuda ükskõikselt eestistamise küsimusis. Üksikud nähted ei suuda pidurdada järjestkasvavat liikumist, küll võivad nad avaldada soovimatut seisakut siin ja seal.

Kuulutisist muidugi ei selgu, kuivõrd seaduspäraselt on aetud asju, see selgub alles siis, kui Perekonnanimede ja nimede korraldamise määruses (RT 102 — 1934) ettenähtud tähtjal vastavad aktid jõuavad Siseministeeriumi.

Siin ja seal tekivad aga juba kuulutiste varal mõningad kahtlused. Paistab silma, et mõnes omavalitsusühikus muudetakse vaid perekonnapea ja laste perekonnanimed, naised on jäänud välja. On raske oletada, et kõik need meeskodanikud on lesed või lahutatud. See võib muidugi juhuslikult olla nii, kuid eitaval korral tuleb pidada silmas, et naise nimi tuleb ka võtta kuulutisse. Naise nõusoleku allkirja perekonnanime eestistamisel keh tiv seadus küll enam ei nõua vastandina varemkehtinud korrale, kuid kuulutises peavad esinema kõik isikud, kelle perekonnanimi kavatsetakse muuta.

Edasi nähtub kuulutisist, et viimasel ajal sündinud lastele on mõnikord antud poeglapselise tütarlapse nimi (näiteks „Koidula“, „Esther“, „Venus“) ja tütarlapselise poeglapselise nimi („Ilja“). Kuulutisist ei nähtu, kes on süüdi sellises nimepanekus, kas omavalitsuse või koguduse perekonnaseisuametnik. Igal juhtumil tuleb meenutada, et Perekonnaseisuseaduse kohta antud juhtnööridega on keelatud anda poeglapselise tütarlapse nime ja ümberpöörduks.

Enne küsimuse keelelist arutamist veel mõni märkus.

Kui perekonnaseisuametnik esitab perekonnanime või nime muutmise sooviavalduse otsustamise siseministrile Perekonnanimede ja nimede korraldamise määruse § 22 põhjal, tuleb esitisele lisada ka perekonnaseisutunnistis, mis ei kuulu maksustamisele; sellisel juhtumil otsustab asja lõplikult juba siseminister, et mitte viivitada küsimuse lahendamist kirjavahetuse edasi- ja tagasisaatmisega, mis nõuaks asjatut tööd ja raiskaks aega. See perekonnaseisutunnistis peab olema varustatud Perekonnanimede korralda-

mise seaduse § 10, p. 1 ettenähtud andmetega, sest muidu puudub võimalus asja otsustamiseks.

Kui perekonnaseisuametnik on otsustanud anda perekonnanime või nime eestistamise sooviavaldusele käigu, siis pole vaja selleks teha eri otsust. Siseministeerium ise lahendab selle asja nii, et minister või ministri abi kirjutab sooviavaldusele resolutsiooni: „1. Kuulutada „Riigi Teatajas“; 2. lugeda maksudest vabastuks § 4 põhjal“ ja allkiri. Vormiline otsus tuleb teha vaid eestistamise lõplikul otsustamisel, s. o. uue perekonnanime või nime määramisel. Seda korda võib soovitada ka perekonnaseisuametnikele, sest see on lihtne ja vähe aega nõudev.

Kui perekonnaseisuametnik ei saa otsustada perekonnanime muutmise küsimust (kui põhjuseks on soov eristada perekonnanime, soov kahest eestipärasest perekonnanime teisendist võtta tarvitusele üks jne.), tuleb tal sellest teatada kodanikule, et asi kuulub maksustamisele, muuseas ka tempelmaksustamisele. Muidu juhtub, et kodanik saadab heas usus, et ka tema perekonnanime muutmise toiming on maksuvaba, tempelmaksustamata sooviavaldise siseministeeriumile ja peab tagantjärele maksuma tempelmaksu ühes trahviga. On isegi juhtunud, et perekonnaseisuametnikud ise on saatnud edasi selliseid kodanikkude tempelmaksustamata sooviavaldisi! Üks perekonnaseisuametnik soovib oma levinud perekonnanimest lahti saada ja esitas vastava sooviavalduse Siseministeeriumile — tempelmaksustamata! Kui vallasekretär ei tunne seadusi, mis siis nõuda lihtkodanikult.

Mis nüüd puutub küsimuse keelelist külge, siis on see kahtlemata raskeim probleem eestistamise alal tildse. Seda seetõttu, et perekonnaseisuametnikud pole keeleteadlased ja keeleteaduselist abi kohal leida on kaunis raske.

Siseministeeriumi poolt talitatakse perekonnanimede eestistamisel järgmiste, keeleteadlase E. Muugi poolt väljatöötatud põhimõtete järgi, mis on leidnud heakskiitmist ka Akadeemilise Emakeeleseitsi poolt. Kokkuvõetult on need põhimõtted järgmised:

Eestipäraseiks tuleb lugeda perekonnanimed: 1) mis on selgesti eestikeelsed ja eestipärase foneetikaga (seega ei kuulu nende hulka võõrsõnad nagu „šeff“, „bager“), näiteks „Arumaa“, „Laareste“, „Ojasalu“, „Oruvee“; 2) mis pole küll tä-

henduselisel selgesti eestikeelsed, kuid on eestipärase foneetikaga ja tuletatud eesti käändsõna või kohanimeliidetega, näiteks „Ariste“, „Ugala“, „Kehtna“, „Jõõpre“ (kohanimeliide „-pre“ on arvatavasti lühenenud sõnast „pere“, seega „Jõõpre“, arvatavasti = „Jõepere“), „Keldre“ (kohanimeliide „-re“ on arvatavasti lühendatud sõnast „ääre“ või „veere“, seega „Kaldre“ vist = „Kaldaääre“), „Palivere“ resp. „Paliver“ („-ver“ või „-vere“ on lühenenud sõnast „veere“), „Undma“ („-ma“ on harilikult lühenenud sõnast „maa“); 3) mis küll praegu midagi ei tähenda, kuid oma häälikkombinatsioonilt on eestiilmelised, näiteks „Ösv“, „Viilup“, „Toots“; siia rühma tuleb eriti lugeda eestipärased kohanimed, mil praegu puudub selge tähendus, näiteks „Sompa“ (varem arvatavasti „Soompää“), „Tartu“, „Kööka“ (talunimi), „Antuse“ (jõenimi), „Väätsa“ (vallanimi), „Vastja“ (külanimi).

Võõrapäraseiks tuleb lugeda perekonnanimed: 1) mis on selgesti võõrkeelsed (olugi tihti foneetiliselt eesti keelele sobivad), näiteks „Feldmann“, „Zabolotnõi“, „Kallio“, „Orion“; 2) mis on tuletatud võõrkeelsete liidetega (olugi esiosa eestikeelne), näiteks „Tõnisson“, „Padamann“, „Pöllumann“, „Sooberg“, „Lillefeldt“, „Kuperjanov“; 3) mis on foneetiliselt võõrapärased, näiteks „Šipai“, „Punšun“, „Bender“, „Gonsior“, „Barlo“.

Erapooletuiks tuleb lugeda perekonnanimed, mida ei saa selgesti pidada ei eestiga võõrapäraseiks, näiteks „Karolin“, „Piisang“, „Jukum“, „Leito“, „Märka“; siia kuuluvad eriti perekonnanimed, mis esinevad nii saksa, kui ka eesti keeles, näiteks „Ader“, „Malm“, „Vald“, „Veste“, „Pudel“, „Rinne“, „Au“, „Sang“, „Sarg“, „Lang“ (mõlemas keeles eritähendusega), „Saal“, „Park“ (mõlemas keeles ühe ja sama tähendusega); siia ei kuulu perekonnanimed nagu „Lents“, mis küll hääldatakse nagu saksakeelne „Lenz“, mis aga kirjutusviisilt ja tähenduselt läheb lahku saksakeelsest „Lenz’ist“.

Tähenduselisil põhjusil lubatakse muuta: 1) sõimunimesid või nimesid, mis iseloomustavad nende kandjat halvast küljest: „Raisk“, „Lakkur“, „Kõverjalg“, „Näru“, „Tedraju“, „Juhkam“, „Sopauk“, „Räimauk“, „Pudrunahk“, „Sibi“, „Mädamürk“, „Kiillaspea“, „Lüll“, „Mats“, „Punapart“, „Kohi“, „Toter“, „Tölp“, „Kelm“, „Petis“, „Laisk“, „Ilbak“, „Juudas“ jne.; 2) tarbeasjade,

loomade, kehaosade jne. nimesid, mis küll pole otseselt halva tähendusega, kuid mida sageli tarvitatakse söimunimedeks või söimukõnekäändudeks: „Saabas“, „Lännik“, „Kon(n)“, „Nahk“, „Muna“, „Muni“, „Orik“, „Oinas“, „Lammas“, „Päits“, „Pull“, „Täkk“, „Päss“, „Kirp“, „Mullikas“ jne.; 3) pilkelise või koomilise varjundiga nimesid või üldse nimesid, mis iseloomustavad nende kandjat ebameeldivast küljest: „Püksipaik“, „Auk“, „Tont“, „Kell“, „Papa“, „Keskpaik“, „Pilapart“, „Hergauk“, „Karuauk“, „Karopun“, „Eitea“, „Viiskuus“, „Viinalass“, „Püks“, „Kära“, „Pauk“, „Lori“, „Null“, „Poleühtid“, „Viltu“, „Väravataga“, „Truumure“, „Hobulakk“, „Karakant“, „Postitask“, „Poislaps“, „Vaene“, „Rauk“, „Tüli“, „Vaen“, „Kuulmata“ jne.; 4) halvaks pandavate esemete nimetusi: „Sopp“, „Muda“, „Korjus“, „Puskar“, „Tsolk“, „Prügi“ jne.

Tähenduselisil põhjusil ei lubata muuta alltoendatud nimesid, kuivõrd need selgesti ei kuulu eelmisesse liikidesse: 1) loomade ja taimede nimesid: „Heeringas“, „Kass“, „Murakas“, „Parm“, „Kilk“, „Kukk“, „Tuvike“, „Luts“, „Ahven“, „Emblik“, „Ilves“, „Jänes“, „Kala“, „Kana“, „Kiisk“, „Kikas“, „Latik“, „Maim“, „Mutikas“, „Mutt“, „Paabo“, „Kaarna“, „Puu“ jne.; 2) tarbeasjade nimesid: „Labidas“, „Kulp“, „Tann“, „Kapp“, „Kodaras“, „Kook“, „Kubu“, „Puss“, „Lusikas“ jne.; 3) toitude nimesid: „Saia“, „Kama“, „Kannik“, „Rokk“, „Taar“ jne.; 4) looduseliste esemete ja nähtuste nimesid: „Arjas“, „Saviauk“, „Põrm“, „Vihalem“, „Muhk“, „Sarv“, „Juurikas“, „Koiva“, „Kont“, „Loik“, „Pung“, „Tomp“, „Varvas“ jne.; 5) elukutse nimesid: „Rätsep“, „Kingissepp“, „Arjokene“, „Treial“, „Agurauja“, „Kärner“, „Köster“ jne.; 6) omaduste nimesid: „Kuum“, „Mõru“, „Kerge“, „Külm“, „Abrab“ jne.

Perekonnanimede õigekirjutuse põhimõtted. Üldpõhimõte. Perekonnanimesid kirjutatakse samade grammatilis-ortograafiliste juhiste järgi, nagu harilikke üldsõnu.

Erijuhtumid. Perekonnanimesid võidakse kirjutada nende hääldamise kohaselt mittegrammatiliselt järgmisil juhtumel: 1) kui liitsõnaline perekonnanimi keeletarvitaja praeguses teadvuses ei tundu enam selge liitsõnana või kui tema liitsõnaline tähendus on muutunud ebaselgeks, näiteks „Tampere“ (grammatika nõuaks siin kirjutusviisi „Tampere“; harilikus teadvuses — kui sõna just ei analüüsita — ei tundu siin enam olevat tegemist „tammeperega“, vaid esijoones assotsieerub Soome linnanimetus „Tampere“), „Saulep“ (sõna ei tundu praegu enam üldse liitsõnana, kuigi ta algupäraselt seda on), „Süvalep“ (selle liitsõna tähendus pole praegu enam selge, seepärast võib teda lugeda liitsõnaks ning sellekohaselt ka kirjutada ühe p-ga) jne.; 2) kui nimeks on võetud eesti kohanimi, näiteks „Tamsalu“ (grammatika nõuaks siin kirjutusviisi „Tammsalu“, vastavat kohanimi kirjutatakse aga ühe m-ga), „Haapsalu“ (grammatika nõuaks „Haabsalu“), „Põltsamaa“ (grammatika nõuaks „Põldsamaa“), „Rakvere“ (see nimi käib ühtlasi ka p. 1 alla, sest ta ei tundu praegu enam liitsõnana), „Oidrema“ (käib samuti p. 1 alla) jne.; 3) kui perekonnanimele vastav üldnimi algab häälikuga „h“, siis on võimalik perekonnanime kirjutamisel see „h“ jätta ära, näiteks „Aavik“ (vastavat üldnime kirjutatakse „haavik“), „Unt“ (vastav üldnimi on „hunt“), „Einavere“ (nimeosale „Eina“ — vastab üldkeeles „heina“-) jne.

Mis puutub nimedesse, siis võiks soovitada perekonnaseisuametnikele käia Julius Mägiste' raamatu järgi „Eestipäraseid isikunimesid“ (Akadeemilise Ema-keeleseltsi väljaanne) ja katsuda kuni täiendava või sootuks uue raamatu ilmumiseni piirduda sealleiduvate nimedega, millest küll mõni üksik praegu enam ei tundu vastuvõetavana nagu, näit., „Ella“.

Vastandina endisele seisukohale lubada ainult üht nime, on Siseministerium nüüd arvamisel, et võib lubada ka kahte — loomulikult tingimusel, et nad mõlemad oleksid eestipärased.

Küsimusi ja vastuseid.

Küsimus Nr. 8. Isikumaksu sissenõudmisest.

Maksvate seaduste alusel kuuluvad isikumaksu alla arvamisele isikud, kes eelarveaasta alguseks 20 aastaseks saanud. On harilikuks

nähteks, et noormehed, kes juba eelmisel aastal 20 a. vanaks saanud, kaitsevæteenistuse komisjonilt teenistusse vastuvõetakse jaanuari ja mai kuul, koju lastakse pikemaks ajaks, näiteks osa 1913. a. sündinud meestest kuni 1935. a. sügiseni.

Kas on vallavalitsusel õigus sarnastelt mees-
telt isikumaksu nõuda aja eest, mis nad pärast
komisjonis vastuvõtmist kuni tegevteenistusse
võtmiseni vabad on?

Vastus: Valla- ja aleviomavalitsuste heaks
isikumaksu määramiseks ja võtmiseks antud
juhtnõuude põhjal võetakse isikumaksu omava-
litsuse heaks, kus oli isiku alaline elukoht eel-
arveaasta eelmisel 15. detsembril. Kui kaitse-
väeteenistus kohuslik isik elas alaliselt eelarve-
aasta eelmisel 15. det. vallas ja ta saab enne
eelarveaastat 20 aastaseks, siis on vallaomava-
litsusel õigus nõuda temalt isikumaksu tasu-
mist ja juba terves suuruses.

*Küsimus Nr. 9. Vigaste eestipäraste pere-
konnanimede ja nimede sissekande ürahoidmi-
sest perekonnaregistrisse.*

Kas perekonnaregistrisse tulevad sissekanda
perekonnanimed ja nimede vigasel kujul, nagu
need esinevad koguduste personaalraamatute ja
sünnimeetrikate põhjal valmistatud väljavõtetes,
näit. Minna asemel Mina, Leeno asemel Leno,
Liisa asemel Lisa, Joosepi asemel Josep jne. või
võib perekonnaseisuametnik neid sissekanda eesti
õigekeelsuse reeglitele vastavalt omal algatusel.

Asjaosalised on selles küsimuses ükskõik-
sed, erilist sooviavaldust paranduse kohta esi-
tama ei hakka kuna see käib pealegi tempel-
maksu alla. Isikut tõestavad dokumendid on
neil väljaantud eesti õigekeelsusele vastavas
vormis, enne perekonnakirjade korraldamist pe-
rekonnaseisuametis (Vt. R. T. 102 — 1934 sead.
nr. 803). *P. valla perekonnaseisuametnik.*

Vastus: Perekonnanimede ja nimede korr-
aldamise määruse ja samuti ka Võõrapäraste ni-
mekirjade kirjutamise määruse (RT 15 — 35)
põhjal võib nime, mis on võõrapärane ja ei vas-
ta õigekeelsuse eeskirjadele, parandada, kuid
seda ainult nimeomaniku soovil. Omal algatu-
sel perekonnaseisuametnik seda aga teha ei või.
Need soovialadused on aga viimase Maksudevali-
tuse seletuse järgi tempelmaksust vabad.

*Küsimus Nr. 10. Lisakinnisvaramaksu võt-
misest teedekapitali heaks.*

Kas maanteede seaduse muutmise seaduse
§ 30 põhjal tuleb riigimetsadelt võtta lisakinnis-
varamaksu maavalitsuse teedekapitali hääks,
kuna nende kohta teosasiid parandamiseks ei ole
antud. *K—k.*

Vastus: Maanteede seaduse muutmise sea-
duse (RT 48 — 30) § 30 alusel võetakse teede-
kapitali heaks lisakinnisvaramaksu riigimetsa-
delt ning ei ole vahet tehtud selle juures, kas

nende kohta teoosi parandamiseks on antud või
mitte. Seadus näeb ette, millised kinnisvarad
on lisakinnisvaramaksust vabastatud ja nende
hulgas ei leidu riigimetsi.

*Küsimus Nr. 11. Teedekapitali-maksu täht-
päevast.* Milline on teedekapitali maksu täht-
päev (kas sama, mis kinnisvaramaksul), kuna
seda seaduses ega määrustes täpselt öeldud ei
ole. *K—k.*

Vastus: Maanteede seaduse muutmise sea-
duse (RT 48 — 30) § 30 põhjal sünnib teede-
kapitali heaks võetavate maksude määramine ja
sissenõudmine samadel alustel samades asutus-
tes ja korras, mis ettenähtud kinnisvara- ja põ-
hiärimaksu jaoks. Järelikult tuleb teedekapitali-
maksu kohta kohaldada ka kinnisvara- ja põhi-
ärimaksu tähtpäevi, vastavalt sellele, kumma
alusel teedekapitali heaks maksu võetakse.

*Küsimus Nr. 12. Eelarvelise puudu- ja üle-
jäägi arvestamisest.*

Kas jooksva eelarveaasta deebitoride ja
kreditoride arvete põhjal aasta lõpul eelarve-
liste puudu- ja ülejääkide arvele tehtavad kor-
respondeerimised mõjuvad eelmise eelarveaasta
või jooksva eelarveaasta eelarve puudu- või üle-
jäägi peale? *Cives juris.*

Vastus: Mõjuvad jooksva eelarveaasta eel-
arvelise puudu- ja ülejäägi peale.

Küsimus Nr. 13. Kinnisvaramaksust.

Kas omavalitsuste sisset., väljam., eelarvete
ja aruannete aj. seaduse § 62 põhjal saab tei-
sel aastal tagant järele võtta Kinnisvarama-
maksu seadl. (RT 53 — 1933) § 2 p. 12 põhjal
(alla 1 kr.) võtmata jäänud makse?

Vastus: Kinnisvaradelt, mis seaduse järgi
on maksust vabad, ei saa maksu võtta, ei maksu-
aastal ega ka järgnevatel aastatel.

*Küsimus Nr. 14. Vallavolikogust väljaar-
vamisest.*

Kas vallavolikogu liiget, kes on vallast lah-
kunud ja kodune sisseseade mujal, võib hääle-
õigusliste nimekirjast kustutada ja vallavoliko-
gust välja arvata, kui ta ise ei ole nõus lahkuma?

Vastus: Maksuva seaduse järgi on õigus va-
lida vallavolikogusse isikuid, kes seal alaliselt
elavad või kel on vallas kodune sisseseade jne.
Kuid kui nad juba korra sinna on valitud, siis
ei ole seaduslikku alust neid sealt lahkuma sun-
nida, kuna varemalt maksnud seaduse § 61 on
maksuse kaotanud, kus ette nähtud oli, et valla-
valitsus võis voliniku volikogust väljaarvata, kui
ta kaotas valimisõiguse (§ 3).

Vastutav toimetaja: F. Vellner. Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.